

УДК 614.253

А. Манза, Т.Чоп

Тернопільський національний університет ім. І.Пулюя (Україна)

ЕВТАНАЗІЯ: НЕЛЕГКА СМЕРТЬ

Manza N., Chop T.

EUTHANASIA: DEATH IS NOT EASY

На сьогоднішній день біоетика як доволі нова наука, набирає все більшої популярності. Це обумовлено як актуальністю проблем, які вона розглядає, так і міждисциплінарним підходом, в якому перетинаються сфери інтересів економіки, медицини, соціології, психології, філософії та інших наук.

Біоетика – це наука, що вивчає та аналізує моральність людських дій в біологічно-медичній галузі та в охороні здоров'я, стосовно її відповідності моральним нормам і вартостям. Слід пам'ятати, що фундаментальним критерієм етичності є розвиток людини і пошана її гідності як людини, бо людське життя може бути лише ціллю, але ніколи засобом. Біоетика – це не лише етап розвитку сучасної медичної науки та медичної етики, а пошук шляхів гуманізації медицини як науки. [1]

Одна з найстаріших та, попри це, важливих проблем біоетики - евтаназія.

Слово «евтаназія», буквально, означає прекрасна, легка, приємна смерть. В біоетиці це слово означає безболісне приведення безнадійно хворого до смерті. Згідно з нідерландським законодавством, евтаназією вважається будь-яка дія, спрямована на те, щоб покласти край життю тої чи іншої особистості, йдучи назустріч її власному бажанню. Вважається, що у певних випадках невідвратної і виснажливої хвороби смерть може тлумачитися як благо для помираючого і не розглядається як зло.

Право на евтаназію закріплено в Голландії, Бельгії, Франції, Ізраїлі, Канаді, Швейцарії і деяких штатах США (Орегон, Вашингтон, Монтана, Вермонт, Каліфорнія). Обговорення та суперечки стосовно легалізації «легкої смерті» проводяться у Великобританії, Греції, Італії, Іспанії, Росії. Деякі країни, такі як Грузія, Данія, Молдова, Польща, в якості альтернативи виділили окремий привілейований склад злочину - вбивство з співчуття. Швейцарія, де право на «легку смерть» закріплено законодавчо, стала останньою надією для іноземних громадян, які бажають померти без болю і з гідністю. Цюріх навіть називають місцем суїцидальної туризму, оскільки тут є достатня кількість клінік, які за певну суму допомагають позбутись страждань. Назва клініки Dignitas, де за 6,5 тисяч євро надають такі послуги, стала знаковою. Її гасло: «Живи гідно - помри гідно». Щорічно приблизно 200 людей в Швейцарії добровільно йдуть з життя. Частина з них - громадяни інших країн, в основному Німеччини та Великобританії

Виділяють наступні види евтаназії: евтаназія, ортаназія, САВ (самогубство, асистоване лікарем). Евтаназія - позбавлення життя лікарем смертельно хворого, термінального пацієнта, який терпить сильні фізичні або моральні страждання, вчинене за осмисленого прохання хворого, в суворій відповідності до встановленої законом процедури. Ортаназія – в цьому випадку, процедуру проводять законні представники або суд. Це випадок дітей, новонароджених, недієздатних громадян. САВ - самогубство, асистоване лікарем. [2]

В залежності від характеру дій, спрямованих на здійснення евтаназії, розрізняють пасивну і активну форму евтаназії. Активна евтаназія – це проведення певних дій із прискорення смерті невиліковно хворої людини згідно з її проханням з метою позбавлення її від тяжких страждань. Вона може здійснюватись не тільки медичним працівником, а й спільними діями лікаря і пацієнта. Пасивна евтаназія – це

Секція 2. Соціальні аспекти техніки

відмова від застосування лікарських засобів і маніпуляцій, за допомогою яких підтримувалось життя важко хворого пацієнта за умови, що пацієнт висловив прохання не здійснювати медичне втручання [4].

Евтаназія як етична проблема є надзвичайно неоднозначною. Аргументи тих, хто за, стосуються в першу чергу неможливістю підтримувати життя хворого у цілковито безнадійних ситуаціях; у матеріальних витратах, часом, катастрофічних для окремих сімей чи хворих; неприйнятності якості життя, яке радше скидається на існування. Ці аргументи не є етично беззаперечними. Найважливішими доводами проти евтаназії є нестерпний тиск на людську совість. Як зауважив І. Кант, людина у змозі розпоряджатися лише речами. Коли ж вона приймає щодо себе рішення про евтаназію – це означає, що вона ставиться до себе, як до речі. Як така, чи може вона розраховувати на гідне ставлення до себе як до людини? Рішення про евтаназію, про позбавлення життя є ірраціональним, воно суперечить самій природі людського розуму, який не може поставити собі за мету самознищення. Доводи проти – це проблема помилкового діагнозу, а також інтенсивність прогресу у медицині, який не стоїть на місці і може давати позитивні варіанти вирішення невиліковних хвороб.

Україна у відношенні до евтаназії категорична. Це ні, свідченням якого є кілька ініційованих петицій про Референдум щодо евтаназії, який заледве підтримало 100 чоловік. Евтаназія у нас заборонена у будь-якій формі. Випадки її проведення в Україні вважаються протиправними і кваліфікуються як убивство за відповідними статтями Кримінального кодексу. Про це йдеться в п. 2 ст. 52 Основ законодавства про охорону здоров'я України, який забороняє пасивну евтаназію, а також в п. 3 ст. 52 цього нормативного акту, де забороняється й активна евтаназія. [3].

До речі, причиною такого категоричного ставлення до легкої смерті є не лише ментальність наших співвітчизників. Про небезпеку її легалізації говорять і ті, хто фактично, не проти неї. Так, Олександра Романцова (виконавчий директор Центру громадських свобод) впевнена, що законодавчо впроваджувати евтаназію не можна через корумпованість в країні. Це призведе до маніпуляцій, зловживань та, як наслідок, жакхливих результатів, на зразок замовлених вбивств. Допоки в Україні не буде вирішено питання з хабарництвом, евтаназію не варто узаконювати.

Неофіційна ж думка українського соціуму не є настільки упередженою. З 2006 року в Україні діє Регіональна організація на підтримку права людини на гідну смерть. Хоча досягти істотних результатів організації за 15 років своєї роботи їй не вдалося. Результати опитування, проведеного в жовтні 2011 р. інститутом Горшеніна, показали лише 37,1% негативно налаштованих опитаних серед 1 тис. респондентів у різних регіонах України. За, з різними варіантами та формами, виступило близько 62%. Для порівняння: у 2007 р. кількість людей, які були категорично проти добровільної смерті для невиліковно хворих, становила 57%. [3] У листопаді 2019 року було опубліковано електронну петицію із зверненням до президента України Володимира Зеленського з вимогою легалізації евтаназії. В тексті петиції, її ініціатор Віталій Черкавський звернув увагу на 51% українців, які вважають, що людина має право скористатися послугами медиків з метою добровільного переривання життя. У петиції він посилається на опитування порталу «SuperJob» з 17 квітня по 10 травня. [5]

Як бачимо, з кожним роком більшає людей, які підтримують легалізацію евтаназії. Але до цього найближчим часом, швидше за все, справа не дійде. Адже в Україні на громадську думку сильно впливає церква, головний постулат якої — ніхто і ніщо не може дати дозвіл на вбивство безневинної людської істоти. Згідно з християнським ученням, страждання, особливо в останній відрізок життя, мають особливе місце в Божому плані. Вони є свідченням участі у Христових стражданнях і в Його рятівній жертві. При цьому церква не забороняє помірною вживання

Секція 2. Соціальні аспекти техніки

знеболювальних засобів, які полегшують муки, але не вбивають невиліковно хвору людину. Вважається, що таким чином християни добровільно приймають бодай частину страждань, порівнянних зі стражданнями розп'ятого Христа. [3]

Особисто ми вважаємо, що евтаназія, це як «легкий шлях» до вирішення проблем медицини загалом. Цей процес гальмуватиме прогрес у медицині, не шукатимуться нові ліки, способи та методи допомоги хворим. Ще недавно ми вважали невиліковними такі хвороби як чума, онкозахворювання, тощо. Тому, з точки зору гуманності, ми вважаємо, що потрібно шукати інші методи допомоги хворим людям, які відчують нестерпний біль і прагнуть евтаназії.

Література

- 1.Перова О. Філософські аспекти біоетики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/perova/tema%205.htm>
- 2.Евтаназія: «хороша смерть», вбивство, акт милосердя чи право людини? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://racurs.ua/ua/2228-v-ukrayini-zagovoryly-pro-evtanaziu-horosha-smert-vbyvstvo-akt-myloserdya-chy-pravo-ludyny.html>.
- 3.Наслідки евтаназії, або Чи узаконять добровільну смерть в Україні? [Електронний ресурс]/. – Режим доступу: <https://dt.ua/family/naslidki-evtanaziyi-abo-chi-uzakonyat-dobrovilnu-smert-v-ukrayini-.html>
- 4.Сучасні психологічні проблеми біоетики [Електронний ресурс]/. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/sucasni-psihologicni-problemi-bioetiki-28069.html>
- 5.Евтаназія. Органазія. САЛ. Право на смерть!!! [Електронний ресурс]/. Реж.доступу: https://itd.rada.gov.ua/services/Petitions?sname=%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B7%D1%96%D1%8F&is_sname=True&aname=published
- 6.Ткач М.Є. Філософське осмислення евтаназії в умовах сучасного суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v4/v4pp209-211.pdf>
- 7.Усманов Ю. Евтаназія – право на смерть: за чи проти? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoconsult.com.ua/evtanaziya-pravo-na-smert-za-chi-proti/>
- 8.Бельгія прийняла беспрецедентний закон о детской эвтаназии. 3 марта 2014. – Режим доступу: <http://www.mk.ru/politics/world/article/2014/03/03/992801-belgiyapriynala-bespretsedentnyiy-zakon-o-detskoj-evtanazii.html>
- 9.Евтаназія – право на смерть в Україні: за і проти! [Електронний ресурс]/. – Режим доступу: <https://www.pravoconsult.com.ua/evtanaziya-pravo-na-smert-za-chi-proti/>